

at beholde Gaarden med Grunden eller at forlange, at Godseieren skal give et efter de eksisterende Taxationsbestemmelser ret klækkeligt Vederlag for Gaarden. Naar en anden Gaards Jord anvises, er der selvfølgelig kun Spørgsmaal om, hvorvidt man kan gjøre en passende Handel med den Person, som har Gaarden, saaledes at man kan købe Bygningen paa Grunden af ham. Dertil kommer, at dette Forhold er aldeles specielt, og dersom man vil betraabe sig derpaa som en Hovedgrund, maa der svares, at man kan give en speciel Lov derom. Saaledes som jeg i min korte Motivering og i Betænkningen har tilladt mig at antyde, troer jeg ogsaa, at denne Sag har en anden Bankeklighed, thi det vil vistnok ikke blive ved de Fordringer, som her blive gjorte gjældende, idet det nemlig maa erindres, at Staten tidligere, naar den har opmuntret til Skovs Opplantning og Fredning og til Hoveerisflossning, har givet vedkommende Godseier Tilladelse til at nedlægge Bøndergaarde. Det er klart, at Staten har givet disse Opmuntninger, saavel som den, der ved § 2 i Loven af 1861 er givet til Selveieendoms Fremme, uden nogen- sinde at tænke paa, at den skyldte de paagjældende Familier, der havde de Gaarde, som bleve nedlagte, nogen-omhelst Forbindtlighed; men naar vi gjøre denne Indrømmelse, ville naturligtvis de andre Familier, der have mistet Gaarde, som ere nedlagte enten til Skovs Opplantning eller for at fremme Hoveeriet Afsløsning, komme og sige: Vi ere accuat i den samme Situation; vi ville ogsaa have et saadant Laan af Statskassen. Jeg troer endog, at vedkommende Familie, naar en Bøndergaard, som havde været undergivet Godsbaand, var bleven solgt til Nogen, som ikke hørte til Familien, vilde kunne fremkomme med lignende Fordringer. (Nei!) Ja, jeg veed vel, at Forholdet her ikke ganske er det samme; det er naturligtvis klart, at der er nogen Forskjel, men de ville alligevel komme, de ville trykke paa Stemningen, og jeg frygter for, at de ville opnaae deres Hensigt. Det er nemlig vel saa, at der ikke i det hidtævnte Tilfælde er brugt en saadan Fremgangsmaade som den, der hjemles ved § 2 i Loven af 1861, men det er dog ganske vist, at man

for endeel kan sige, at mangt et Salg stæer under Trykket af de Stemninger og Tilstande, hvorunder vi befinde os. Det kan meget godt være, at en Gaard slet ikke var bleven solgt, dersom Stemningen og Tilstanden ikke havde været, som den er. Den Paagjældende havde da maaskee beholdt den, havde anvendt Endeel paa den og søgt at gjøre sig den frugtbringende paa den Maade; men under de Forhold, hvori vi nu befinde os, sælger han den til en Mand, som ikke hører til Familien, hvorfor der kan foreligge flere Grunde. Jeg antager imidlertid at han, naar han kan sælge til Familien, i Almindelighed vil gjøre det, thi det ville Folk helst; det ønskes ikke blot i Almindelighed paa Rigsdagen, men Godseieren ønsker det ogsaa. Der kan dog være meget gode Grunde til at undlade det, f. Ex. den, at der Ingen er, som man anseer for skicket til at købe og overtage Gaarden, at der Ingen er, som besidder den fornødne Dygtighed eller de fornødne Penge. En Godseier kan dog ikke godt overlade Gaarden til en Mand af Familien, der mangler begge disse Egenskaber, han kan ikke godt overlade ham Besætning, Inventarium etc.; thi han kan da virkelig risikere, at Alt bliver spoleret, og at han Intet faaer, naar han ikke faaer en nogenlunde ordentlig Forudbetaling. — Jeg kan vel nu have fremført Tilstrækkeligt med Hensyn til den Side, hvortil jeg hidtil har holdt mig, men jeg kommer nu til et heelt andet Spørgsmaal, nemlig Hensynet til Statskassens Løb. Det er ikke nogen liden Fordring her bliver gjort til Statskassen, men det Mærkelige ved Sagen er, at hverken selve Forslagsstilleren eller nogen Anden af Majoriteten i Udvalget har været istand til paa nogen Maade at kunne antyde, hvor stort Beløbet vil blive. Grede Medlemmer ville lægge Mærke til, at man for det Første forlanger, at Laanet skal være uopsigeligt i 30 Aar, og dernæst skal der fra det 30te Aar af svares aarlig 6 pCt., hvoraf de 4 pCt. skulle være Rente, Resten Afdrag. Dette vil vel omtrent sige, at Laanene ville være idetmindste i 50 Aar, og naar der bliver Spørgsmaal om en betydeligere Sum, kan det